« Περιγράψτε το πολίτευμα της Εκκλησίας ως κοινωνία εσχάτων και αντίστοιχα την θέωση και την αγιότητα του ανθρώπου ως εικονισμό της βασιλείας .»

Εισαγωγή

Σκοπός της εργασίας μας είναι να εκθέσουμε το πολίτευμα της Εκκλησίας ως ευχαριστιακή συνέπεια και τη στάση ζωής του σημερινού ανθρώπου μέσα στην ορθόδοξη Παράδοση. Τα κεντρικά σημεία που θα διαπραγματευτούμε είναι δύο : Το πολίτευμα, τη δομή και τη διάρθρωση της ορθόδοξης Εκκλησίας υπό το πρίσμα της ευχαριστιακής εμπειρίας και το ασκητικό βίωμα του ανθρώπου ως μέσο της βασιλείας .

Η εργασία μας θα δομηθεί σε τρεις ενότητες . Στην πρώτη ενότητα θα περιγράψουμε το *Είναι* της Ανατολικής Εκκλησίας : το πολίτευμα , τις δομικές αρχές , τα λειτουργήματα και τη θέση του επισκόπου στην Εκκλησία . Στη δεύτερη θα περιγράψουμε τον υπαρξιακό στόχο κάθε πιστού μέσα στην ορθόδοξη Εκκλησία και πως αυτός μπορεί να κατακτηθεί . Στην τρίτη ενότητα θα εκθέσουμε τις δικές μας σκέψεις σχετικά με τις δυο προηγούμενες ενότητες μέσα στην σημερινή πραγματικότητα , δηλαδή πως η σημερινή Εκκλησία βιώνει το *Είναι* της , αλλά και ο σημερινός πιστός πως απαντά στις προκλήσεις – προσκλήσεις της εποχής .

Ακολουθούν τα συμπεράσματα και αντί Επιλόγου θα παραθέσουμε απόσπασμα του Αρχιεπισκόπου Αλβανίας Αναστασίου Γιαννουλάτου από ένα κείμενό του σχετικά με την ταυτότητα της Εκκλησίας και τη θέση του ανθρώπου - προσώπου μέσα σε αυτή , με το οποίο συμφωνούμε απόλυτα .

I. Εκκλησία : κοινωνία Εσχάτων

*Το **Είναι** της Εκκλησίας στην ορθόδοξη Παράδοση .*

Ιστορικά οι ρίζες της Εκκλησίας πρέπει να τοποθετούνται στην εκλογή του Αβραάμ και στην δημιουργία του λαού του Θεού . Δημιουργείται ένας λαός από το σπέρμα του Αβραάμ , και από 'κει βγαίνει ο Μεσσίας και η εσχατολογική κοινότητα.

Αν και η Εκκλησία υφίσταται ιστορικά εδώ και δυο χιλιάδες χρόνια , η περί

Εκκλησίας θεολογική έρευνα (Εκκλησιολογία) ξεκίνησε μόλις στο τέλος του 19ου όπου εμφανίστηκαν διάφορες ανανεωτικές κινήσεις στον τομέα της έρευνας της βιβλικής και πατερικής θεολογίας μεταξύ δυτικής χριστιανοσύνης και ορθόδοξης Ανατολής. Μέσα σε αυτές τις ιστορικές συνθήκες (δύο Παγκόσμιοι πόλεμοι , νέες κοινωνικές εξελίξεις) καταβλήθηκε προσπάθεια εκατέρωθεν να «οριστεί» συστηματικά το γεγονός της Εκκλησίας.

Δύο βασικές έννοιες κυριαρχούν στη διατύπωση του δόγματος περί Εκκλησίας. Άλλοτε τονίζεται η έννοια του **καθιδρύματος** και άλλοτε η έννοια της **κοινωνίας** ως βασικού γνωρίσματος της Εκκλησίας (Ματσούκας ,1985,σ.351)[1]. Η Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία προτάσσει την έννοια του καθιδρύματος και εκλαμβάνει την Εκκλησία ως μια τέλεια οργανωμένη ιστορική κοινότητα ,ορατή και οριοθετημένη γεωγραφικά . Η προσέγγιση της Εκκλησιολογίας από τους ορθοδόξους είναι απελευθερωμένη από τη συγκεντρωτική και δικανική αντίληψη της Δυτικής Εκκλησίας . Άλλωστε πουθενά στα βιβλικά και πατερικά κείμενα αλλά και στους όρους των Συνόδων υπάρχει κάποιος ορισμός της Εκκλησίας . Κι αυτό συνέβη γιατί η ορθόδοξη Παράδοση αρνήθηκε να καθορίσει εννοιολογικά τον ορισμό της Εκκλησίας αφού πρόκειται για μια βιωματική πραγματικότητα. Ο π. Γεώργιος Φλωρόφσκυ γράφει « Η Εκκλησία είναι μάλλον πραγματικότητα που την ζούμε , παρά αντικείμενο που το αναλύουμε και σπουδάζουμε » (Φλωρόφσκυ ,1999,σ.13)[2].Δεν μπορεί να δοθεί ορισμός της Εκκλησίας σαν να είναι μια πραγματικότητα καθαυτή. Η Εκκλησία αποκαλύπτεται, φανερώνεται και πραγματώνεται μέσα σ' αυτές τις εικόνες της Βασιλείας του Θεού που είναι τα μυστήρια. Και γι' αυτό είναι μυστήριο και η ίδια και γι' αυτό « ἐν τοῖς μυστηρίοις » και μόνον σημαίνεται. Με σαφήνεια ο Μητροπολίτης Περγάμου Ιωάννης Ζηζιούλας επισημαίνει ότι **η ευχαριστιακή εμπειρία** και το **ασκητικό βίωμα** αποτελούν δυο βασικές συνιστώσες που χαρακτηρίζουν την Ανατολική Εκκλησία.

Η ορθόδοξη Παράδοση προτιμά να είναι στενά συνδεδεμένη με την ύπαρξη του ανθρώπου ως αναφορά στο Θεό και ως κοινωνία μαζί Του και δεν εκπίπτει σε έναν αυστηρά απρόσωπο , απνεύματο ιδρυματισμό. Προσεγγίζει την Εκκλησία ως κατεξοχήν φανέρωση των Εσχάτων της Βασιλείας κι όχι ως ένα ιστορικό επιφαινόμενο. Το *Είναι* της Εκκλησίας είναι η πραγματικότητα των Εσχάτων. Η

[1] Κ. Αγόρας , Στ. Γιαγκάζογλου, π. Ν. Λουδοβίκος και Στ. Φωτίου , *Δόγμα , Πνευματικότητα και ήθος της Ορθοδοξίας* , (Πάτρα : Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο , 2002) σ.163
[2] Κ. Αγόρας , Στ. Γιαγκάζογλου, π. Ν. Λουδοβίκος και Στ. Φωτίου ,όπ. παρ. ,σ.165.

Ανατολική Εκκλησία με την αγιογραφία , την υμνολογία και με την αμφίεση των κληρικών, διατήρησε στην Εκκλησία την εσχατολογία .

Η **ζωή** και **εμπειρία** που μεταδίδεται από γενιά σε γενιά είναι η ευχαριστιακή εμπειρία της εσχατολογικής σύναξης . Με την Ευχαριστία η Εκκλησία ζει τη ζωή της Βασιλείας και γίνεται αυτό που προσδοκά , να είναι **κοινωνία των Εσχάτων** . Αυτή η εσχατολογική προοπτική της Εκκλησίας είναι που καθιστά αδύνατη κάθε απόπειρα περιορισμού της ταυτότητάς της μέσα σε λογικά διαρθρωμένα πλαίσια.

Το πολίτευμα της Εκκλησίας ως κοινωνία Εσχάτων .

Αυτό που περιγράψαμε θεολογικά παραπάνω περί Εκκλησίας τώρα θα το προσεγγίσουμε ως προς την πρακτική εφαρμογή του, αναλύοντας το πολίτευμα , τη δομή και τη διάρθρωση της Εκκλησίας . Η Εκκλησία ως κοινωνία Εσχάτων δομείται επάνω σε λειτουργήματα και θεσμούς που συνιστούν έκφραση της ευχαριστιακής της ταυτότητας και εμπειρίας και υπερβαίνουν τα κατεστημένα της ιστορίας. Σε αντίθεση με τη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία η οποία αναλώνεται και απορροφά την πολλαπλότητα και ετερότητα προς όφελος ενός μοναρχικού και δικανικού ολοκληρωτισμού.

Η Ορθοδοξία επιλέγει μια μέση και πιο ήπια κατάσταση από τη δυτική Εκκλησία. Το πολίτευμά της χαρακτηρίζεται επισκοπικό και ενίοτε και δημοκρατικό Δεν εγκλωβίζεται στα στενά όρια μιας οργανωμένης ιστορικής κοινότητας . Η δομή και η διάρθρωση , το πολίτευμα και το ήθος της δεν είναι ιστορικό προϊόν αλλά συνέπεια του *Είναι* της , το οποίο βέβαια στη συνέχεια λαμβάνει ιστορική σάρκα . Η Εκκλησία στην ορθόδοξη Παράδοση δεν γίνεται κατάσταση αυτού του κόσμου. Βλέπει τη δομή και τη διάρθρωση της μέσα στον κόσμο ως πραγματικότητα των Εσχάτων , όπως αυτή παρουσιάζεται στη Θεία Ευχαριστία . Κατά την τέλεση της Ευχαριστίας τα Έσχατα διεισδύουν εντός του ιστορικού χρόνου και απελευθερώνουν την κτίση από ποικίλους περιορισμούς.[3] Η Εκκλησία είναι η κοινότητα εκείνη που προγεύεται των εσχάτων, προσδοκά την έλευση των εσχάτων, ξέρει ότι αυτή η ταυτότητά της , που αντλείται από τα έσχατα , είναι τοποθετημένη μέσα στην Ιστορία. Είναι αυτό που λέει στο κατά Ιωάννην ο Κύριος για τους μαθητές του « ἐν

[3] Κ. Αγόρας , Στ. Γιαγκάζογλου, π. Ν. Λουδοβίκος και Στ. Φωτίου ,όπ. παρ. , σελ.193

τῷ κόσμῳ εἰσί ἀλλ΄οὐχί ἐκ τοῦ κόσμου » η ταυτότητά της δεν είναι από την ιστορία, είναι από τα Έσχατα , συνάμα, όμως είναι μέσα στον κόσμο. [4]

Ολόκληρο το οικοδόμημα της εκκλησιαστικής ενότητας πηγάζει από τη δυναμική σύνδεση **Εκκλησίας – Ευχαριστίας – Βασιλείας**. Πρόκειται δηλαδή για μια Εκκλησία που στηρίζεται σε συγκεκριμένες θεολογικές και εκκλησιολογικές αρχές κι όχι σε οργανωμένες ανάγκες και κατεστημένα σχήματα.

Η δομή της Εκκλησίας , τα λειτουργήματα και η θέση του επισκόπου στην ορθόδοξη Παράδοση.

Οι δομικές αρχές στις οποίες στηρίζεται η Εκκλησία είναι τρεις**. Η τριαδολογική βάση** είναι η πρώτη δομική αρχή αφού μέσα από τη συμβολή των Προσώπων της Αγίας Τριάδος αποκαλύπτεται το Μυστήριο της θείας οικονομίας . **Ο εσχατολογικός παράγοντας** που διεισδύει στην υπαρξιακή της ταυτότητα , είναι η δεύτερη δομική αρχή. Τέλος η τρίτη εκκλησιολογική αρχή που πρέπει να διέπει την οργανωτική δομή της Εκκλησίας είναι **η Θεία Ευχαριστία** , η οποία είναι η κατεξοχήν έκφραση και εικόνα των Εσχάτων , το καθολικό Μυστήριο . Πρωταρχικό δομικό στοιχείο της Ευχαριστίας ως εικόνας των Εσχάτων είναι η σύναξη του λαού στον ίδιο τόπο , ως αποτέλεσμα της αγαπητικής κλήσης του Θεού , η οποία είναι ανοικτή και ελεύθερη προς όλους χωρίς διάκριση και διαφορά . Θέτει εκποδών τον ταξικό χαρακτήρα που διέπει τη δομή κάθε κοινωνίας , έχοντας ως άξονα το εδάφιο : «" Οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδέ Ἕλλην , οὐκ ἐνι δοῦλος οὐδέ ἐλεύθερος , οὐκ ἐνι ἄρσεν ἤ θῆλυ . Πάντες γάρ υἱοί Θεοῦ ἔστε διά τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.» [5] (Παύλου , *Προς Γαλάτας* , 3 , 28 – 29)

Ο λαός του Θεού συγκεντρωμένος επί το αυτό έχοντας γύρω του όλο τον κόσμο, ενωμένος στο πρόσωπο του Χριστού και του Αγίου Πνεύματος σε μια σύναξη η οποία όμως θα πραγματοποιηθεί στο μέλλον. Εν τω μεταξύ, μέσα στην Ιστορία αυτή η κοινότητα παλεύει, πρώτα για να διατηρήσει την ταυτότητά της ανεπηρέαστη από άλλες ταυτότητες που υπάρχουν και, για να φέρει κοντά της όλο

---

[4] Ι. Δ. Ζηζιούλα **,** « Μαθήματα Χριστιανικής Δογματικής . ΣΤ. ΘΕΜΑΤΑ ΕΚΚΛΗΣΙΟΛΟΓΙΑΣ . β. « Η εσχατολογική ταυτότητα της Εκκλησίας » ,διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο : http://www.oodegr.com/oode/dogmat1/ST2a.htm » , (26 -1-2007)

[5] Απόσπασμα από τις σημειώσεις κ. Χ. Τερέζη , *Το Βυζάντιο ως Διαχρονική Προοπτική* , (Πάτρα 2006) , σελ.41 , που δόθηκαν στο Διδασκαλείο του Παιδαγωγικού Τμήματος του Πανεπιστημίου Πατρών .

τον κόσμο . Δεν είναι ούτε θρησκεία , ούτε ιδεολογία ,ούτε κοινωνική διδασκαλία , αλλά η ενότητα της διασκορπισμένης και τεμαχισμένης ανθρωπότητας . Η Ευχαριστία είναι το καθολικό Μυστήριο της Εκκλησίας , επειδή εξεικονίζει την εσχατολογική κοινότητα ,δηλαδή αυτό που θα είναι η Εκκλησία στη Βασιλεία. Ως εσχατολογική σύναξη , η Ευχαριστία συνιστά την Εκκλησία και ταυτόχρονα συνιστάται από αυτή. Η Ευχαριστία βιώνεται ως υπαρξιακό γεγονός κι όχι ως διανοητική ή συναισθηματική πίστη σε ένα υπερφυσικό και αντικειμενικό θαύμα.

Αυτή η σύναξη « επί το αυτό » είναι το πρώτο λειτούργημα της δομής της Εκκλησίας. Κέντρο αυτής της σύναξης είναι ο Χριστός που συνέχει και ζωοποιεί όλα τα μέλη του Σώματός Του τα οποία πριν ήταν ξεχωριστά και τώρα ενώνονται σε μια θεανθρώπινη ενότητα. Ενώνει τους πολλούς στο Πρόσωπό Του. Τίποτα δε διαχωρίζει αυτήν την ενότητα ,όπως ακριβώς συμβαίνει και σε ένα ζωντανό οργανισμό . Η εν Χριστώ ένωση είναι το δεύτερο συστατικό λειτούργημα της Εκκλησίας .

Το τρίτο λειτούργημα είναι η παρουσία και μαρτυρία των Αποστόλων γύρω από τον Χριστό [Ζηζιούλας,1994(τεύχος52),σ.83-85][6].

Τα λειτουργήματα που περιγράψαμε παραπάνω εικονίζουν την εσχατολογική σύναξη της Βασιλείας και εκφράζονται : το πρώτο με την τάξη των **λαϊκών** ως σύναξη του λαού , το δεύτερο με τον **επίσκοπο** της Ευχαριστίας ως εικόνας του Χριστού , ο οποίος μαζί με τους **πρεσβυτέρους** αποτελούν την τάξη του κλήρου ,οι οποίοι εικονίζουν το συνέδριο των Αποστόλων και εκφράζουν το τρίτο λειτούργημα. Ένα ακόμη λειτούργημα στην τάξη του κλήρου αποτελούν και οι **διάκονοι** ,οι οποίοι συνδέουν τη σύναξη του λαού με τον επίσκοπο . Κλήρος και λαός είναι **δυο ισότιμες τάξεις** της Εκκλησίας. Οι λαϊκοί είναι το αναπόσπαστο πλήρωμα του κλήρου ,το απαραίτητο λειτούργημα για την ύπαρξη του Σώματος της Εκκλησίας. (Afanassieff,1975,σ.51κ.ε.)[7].

Επειδή το εγώ της Εκκλησίας είναι ο Χριστός και επειδή τον Χριστό στην Θεία Ευχαριστία τον εικονίζει ο επίσκοπος, γι' αυτόν τον λόγο ο επίσκοπος πήρε στην Εκκλησία αυτήν την πάρα πολύ αποφασιστική θέση και έγινε ο κριτής όλης της ζωής της Εκκλησίας περιλαμβανομένης και της υλικής πλευράς . Ό,τι προσφέρει ο άνθρωπος για να γίνει Θεία Ευχαριστία, αυτό περνάει οπωσδήποτε από τα χέρια του επισκόπου, διότι όλη η Θεία Ευχαριστία περνάει από τα χέρια του επισκόπου.

[6] Κ. Αγόρας , Στ. Γιαγκάζογλου, π. Ν. Λουδοβίκος και Στ. Φωτίου ,όπ. παρ. , σελ σελ.195
[7] Κ. Αγόρας , Στ. Γιαγκάζογλου, π. Ν. Λουδοβίκος και Στ. Φωτίου ,όπ. παρ. , σελ σελ.196

Είναι ο μόνος τρόπος που έχουμε για να εικονίσουμε την παρουσία του Χριστού. Αλλιώς θα φθάσουμε στην προτεσταντική[8] αντίληψη, η οποία δεν χρειάζεται τον εικονισμό αυτό. Το κοινό στόμα για εμάς, που θα περάσει την προσευχή μας στο Θεό δεν είναι ανθρώπινο είναι ο Χριστός, διότι ανθρώπινο στόμα δεν ακούει ο Θεός. Η προσευχή μέσα στην Θεία Ευχαριστία διαφέρει από τις προσευχές εκτός της Θείας Ευχαριστίας, με τις οποίες μπορεί ένα ανθρώπινο στόμα να προσεύχεται στο Θεό. Στην Θεία Ευχαριστία δεν προσεύχεται το ανθρώπινο στόμα, προσεύχεται το στόμα του Υιού, γι' αυτό και κάνει την Θεία Ευχαριστία τόσο εισακουστή και σημαντική στον Πατέρα . Ότι συμβαίνει εκτός της Θείας Λειτουργίας δεν έχει την ίδια βαρύτητα ,την ίδια αξία με αυτά που συμβαίνουν εντός της Θείας Ευχαριστίας .

Τα εντός της Θείας Ευχαριστίας, εκείνα περνούν από την σχέση αυτή Πατρός και Υιού, και ο Υιός είναι αυτός που τα αναλαμβάνει επάνω Του, διότι αυτό είναι η Θεία Ευχαριστία. Το σώμα του Χριστού πραγματοποιείται. Αυτός αναλαμβάνει επάνω Του τα αιτήματα, τα δώρα των ανθρώπων και τα δίνει στον Πατέρα. Επομένως αυτά που συμβαίνουν εκείνη την ώρα μέσα στην Θεία Ευχαριστία, συμβαίνουν από τον ίδιο τον Χριστό. Δεν είναι συνεπώς ο επίσκοπος ένας λειτουργός εκ παραλλήλου υφιστάμενος με τον Χριστό. Είναι ο ίδιος ο Χριστός. Και όλη η αμφίεση, και όλη η ψαλμωδία και όλος ο τρόπος, με τον οποίον ο λαός βλέπει τον επίσκοπο και κατ' επέκταση τον πρεσβύτερο, όλα αυτά δείχνουν ότι τον θεωρεί εικόνα του Χριστού.

Συνεπώς πλήρη Εκκλησία ως έκφραση του Σώματος του Χριστού συνιστά κάθε ευχαριστιακή υπό τον επίσκοπο σύναξη και με την παρουσία όλων των τάξεων και λειτουργημάτων . Επειδή όμως δε μπορεί να υπάρξει μια ευχαριστιακή σύναξη για όλη την οικουμένη ,οι πολλές τοπικές ευχαριστιακές κοινότητες αποτελούν και πολλές τοπικές Εκκλησίες ,οι οποίες είναι ισοδύναμες ,ομοούσιες και ταυτίζονται πλήρως με τη μία και μοναδική Εκκλησία του Σώματος του Χριστού.

Τα λειτουργήματα που περιγράψαμε είναι απολύτως απαραίτητα αναντικατάστατα και αναλλοίωτα. Οποιαδήποτε αλλοίωσή τους θα επιφέρει αλλοίωση στην ίδια τη δομή της εσχατολογικής κοινότητας της Βασιλείας , θα παραμορφώσει τη δομή και την ταυτότητα της Ορθόδοξης Ανατολικής Εκκλησίας.

Έτσι η Βασιλεία του Θεού είναι ακριβώς αυτή η ανακεφαλαίωση, η ένωση των πάντων εν Χριστώ οπότε ο Χριστός γίνεται «ο εν πάσι τα πάντα πρωτεύων».

---

[8] Ι. Δ. Ζηζιούλα , όπ.παρ.: διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο:http://www.oodegr.com/oode/dogmat1/ST2a.htm#6

Γίνεται δηλαδή η κεφαλή αυτού του σώματος μέσα στο οποίο ενώνονται τα πάντα και κοινωνούν εν Αγίω Πνεύματι , με την ύπαρξη της Αγίας Τριάδος σε τέτοιο βαθμό, ώστε να μπορούν να ζουν αιώνια .

Αυτή η πραγματικότητα των Εσχάτων που συμπίπτει με την ίδια τη Βασιλεία του Θεού εικονίζεται μέσα στην ιστορία .

II. Αγιότητα του ανθρώπου : Πρόταση ζωής .

Αγάπη στην ορθόδοξη Ανατολική Εκκλησία .

Αυτή η ενότητα είναι ιδιαίτερα σημαντική ,αφού στην ορθόδοξη Εκκλησία η αγιότητα αποτελεί υπαρξιακό στόχο κάθε πιστού. Αυτή την αγιότητα ο σύγχρονος άνθρωπος καλείται να την βιώσει. Ποιο είναι όμως το μέσο που θα τον βοηθήσει στο στόχο του ; Είναι η **κοινωνία αγάπης** τριών Προσώπων : του Πατρός ,του Υιού και του Αγίου Πνεύματος. Η αγάπη του εσύ , του άλλου , του εμείς . Να υπάρχεις με τον άλλο , μέσω του άλλου , για τον άλλο. Να αποδεχτεί μέσα από αυτή τη σχέση τη **διαφορά (** κάθε πρόσωπο είναι μοναδικό και ανεπανάληπτο),**την ισοτιμία** (δεν υπάρχουν πρόσωπα ανώτερα και κατώτερα) , που θα τον οδηγήσουν στην **ενότητα** με πρόσωπα μολονότι διαφορετικά .

Ο Θεός της Ορθοδοξίας είναι *Αγάπη* , οι άνθρωποι που αποδέχονται την πρόσκληση αγάπης από το Θεό ονομάζονται χριστιανοί και αποτελούν την Εκκλησία του Χριστού. Οι χριστιανοί σε μια κίνηση αγάπης προς το Θεό προσφέρουν στο ναό κατά τη Θεία Λειτουργία ψωμί και κρασί ,σύμβολα αυτών που κρατούν τους ανθρώπους στη ζωή ,και ο Θεός με μια άλλη κίνηση αγάπης τα μεταμορφώνει σε Σώμα και Αίμα Χριστού. Σε κάθε Θεία Ευχαριστία οι χριστιανοί κατανοούν εμπειρικά την αγάπη προς το Θεό ,η οποία συνεπάγεται αγάπη προς το συνάνθρωπο.

Την αγάπη την οποία οι χριστιανοί βιώνουν στη Θεία Λειτουργία την μεταφέρουν και έξω από το ναό , σε κάθε πτυχή της ζωής τους . Ο κόσμος στην ορθόδοξη Θεολογία δεν είναι πεδίο διεκδίκησης των εγωκεντρικών ατόμων ,αλλά το κοινό τραπέζι των τέκνων του Θεού.

Σε αυτή την αγαπητική κοινωνία καλείται να συμμετάσχει ο άνθρωπος. Η βίωσή της είναι ο Παράδεισος. Την ελευθερία που του χάρισε ο Θεός καλείται να την καταξιώσει με την αγάπη , την οποία για να τη βιώσει ,υπερβαίνει τα όρια της κτιστής και θνητής φύσης του.

Πεπτωκυία φύσις : άρνηση της αγάπης.

Η συμμετοχή του προσώπου στην αγαπητική κοινωνία με το Θεό ,στη θέωση είναι υπαρξιακή του δυνατότητα . Μπορεί να συμμετάσχει σε αυτή ή όχι. Άλλωστε ο Θεός του έχει προσφέρει αυτή την ελευθερία της επιλογής. Μπορεί να πει ,όχι ,και να απορρίψει την αγάπη ως πυξίδα ζωής. Σε αυτή τη περίπτωση ο άνθρωπος εκπίπτει και εγκλωβίζεται στη φιλαυτία ,τον εγωκεντρισμό και αστοχεί στον υπαρξιακό του στόχο. Εδώ η αγάπη αντί να είναι φυγόκεντρος και να βγάζει τον άνθρωπο από τον εαυτό του , να τον οδηγεί προς τους άλλους , γίνεται κεντρομόλος ,στρέφεται μέσα του στο εγώ του.

Στη σχέση του με τους άλλους , ο πεπτωκώς άνθρωπος βιώνει την αντιπαλότητα .Ο συνάνθρωπός του είναι αντίπαλος ,εχθρός ,ο οποίος επιβουλεύεται τον ζωτικό του χώρο . Η παρουσία του γίνεται κίνδυνος . Ο άλλος γίνεται η κόλασή του.

Η πτώση βέβαια δεν συντρίβει , ούτε εξαφανίζει την εικόνα του Θεού ,γιατί δεν έχει την ιδιότητα να παρέμβει οντολογικά στις θείες δωρεές. Απέναντι στη χυδαιότητα τον οπλίζει με τον ασκητισμό ,που εκφράζει τον γνήσιο πόθο για την όντως ζωή. Ο αγώνας του δεν στοχεύει στο να εξουθενώσει το ανθρώπινο σώμα ούτε να εξαφανίσει την συλλογική δραστηριότητα ,αλλά στο να εξουδετερώσει τις προϋποθέσεις εκείνες που διαμόρφωσαν το σαρκικό πνεύμα .

Στη σχέση του με τη φύση λειτουργεί καταχρηστικά , την εκλαμβάνει σαν ένα άψυχο υλικό στο οποίο ικανοποιεί τις ανάγκες του – πραγματικές και πλασματικές.

Άγιος άνθρωπος – μαρτύριο , μαρτυρία - αυτογνωσία.

Άγιος είναι ο άνθρωπος ,ο οποίος έχοντας απαντήσει θετικά στο θείο κάλεσμα για αγάπη , αφιερώνεται πλήρως στο Θεό , διακονεί τον συνάνθρωπο.[9]Προσφέρει αγάπη σε όλους τους ανθρώπους , χωρίς απολύτως καμιά διάκριση . Αδιαφορεί για το χρώμα ,τη γλώσσα ,τη φυλή ,τη θρησκεία και την ηθική του κατάσταση. Γι αυτόν κάθε άνθρωπος είναι πλησίον. Απόδειξη της αγάπης του είναι να αγαπά φίλους και εχθρούς ,οικείους και ξένους συνεχώς και με την ίδια ένταση.

Ο άγιος συγκρούεται με οτιδήποτε υποβαθμίζει τον άνθρωπο. Αυτό εξηγεί και το διωγμό που υπέστη η Εκκλησία από τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία και τούτο γιατί η

[9] Κ. Αγόρας , Στ. Γιαγκάζογλου, π. Ν. Λουδοβίκος και Στ. Φωτίου ,όπ. παρ. , σελ 228

πρόταση ζωής της Εκκλησίας υπονόμευε τα θεμέλια της εξουσίας. Σε μια Αυτοκρατορία που στηριζόταν στη δουλεία έρχεται ο Χριστιανισμός και αγγέλλει το μήνυμα ότι ο άνθρωπος είναι εξ ορισμού ελεύθερος. Για τρεις αιώνες η Εκκλησία πλήρωσε με το αίμα των μαρτύρων την εμμονή της στην αλήθεια.

Έτσι ο άγιος είναι ο κατεξοχήν μάρτυρας. Το μαρτύριο του αίματος αντικαταστάθηκε από το μαρτύριο της συνειδήσεως. Σε κάθε εποχή και σε κάθε τόπο ο άγιος μαρτυρεί όταν δεν αφομοιώνεται με την περιρέουσα στάση ζωής. Μαρτυρεί αρνούμενος τα θέλγητρα της κοσμικής επιτυχίας και προσφέρει ήθος ζωογόνο , με το να παραμένει πιστός μάρτυρας της αλήθειας.

Ο άγιος δεν περιμένει να αλλάξουν οι άλλοι για να αλλάξει και αυτός. Συμπεριφέρεται χριστιανικά και δείχνει το δρόμο προς την ειρήνη και τη δικαιοσύνη. Η μεταμόρφωση που επιζητεί ο ίδιος δεν επιβάλλεται με τη βία παρά με πειθώ και αγάπη , δηλαδή με προσωπικό μαρτύριο , πνευματικό και σωματικό.

Η στάση του απέναντι στα ζώα , τα φυτά δεν είναι ανταγωνιστική ,αλλά διαλογική και φιλική. Κάθε ον γι αυτόν έχει την ιδιαίτερη θέση του μέσα στη δημιουργία. Γι αυτό και μέσα στα συναξάρια αναφέρεται η αρμονική συνύπαρξη των αγίων με τα ζώα , η αποθηριοποίηση μπροστά στον μεταμορφωμένο πιστό.

Θέωση : ο δρόμος προς τη βασιλεία .

Ο μοναδικός και απόλυτος στόχος της εν Χριστώ ζωής είναι η θέωση, η ένωση δηλαδή με τον Θεό, ώστε ο άνθρωπος, μετέχοντας στην άκτιστη ενέργεια του Θεού, να γίνει «κατά χάριν»[10], αυτό που ο Θεός είναι από την φύσιν του (άναρχος και ατελεύτητος). Αυτή είναι χριστιανικά η έννοια της σωτηρίας . Δεν πρόκειται για μια ηθική βελτίωση του ανθρώπου, αλλά για την εν Χριστώ ανα-δημιουργία, ανά-πλαση ανθρώπου και κοινωνίας μέσα από την υπαρκτική και υπαρξιακή σχέση με το Χριστό, ο Οποίος είναι η ένσαρκη φανέρωση του Θεού στην ιστορία.

---

[10] π. Γ. Δ. Μεταλληνού , « Η Ορθοδοξία ως Θεραπεία»,διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: http://www.oodegr.com/oode/psyxotherap/therapeia1.htm

Ο άνθρωπος είναι δημιούργημα , συνεπώς είναι κτιστός και μέσα στη φύση κάθε κτιστού είναι η τάση προς το μηδέν από το οποίο προήλθε. Δεν υπάρχει κάτι στη φύση του , που να μπορεί να νικήσει τον θάνατο. Μόνο η ένωσή του με το Άκτιστο θα του προσφέρει τη δυνατότητα να υπερβεί τα όρια της κτιστότητάς του Αυτή είναι η θέωση. Για να μπορέσει όμως να επιτύχει την κοινωνία της αγάπης με τον Θεό , τον συνάνθρωπό του , τη φύση , χρειάζεται μεγάλος αγώνας ο οποίος επιτυγχάνεται με αυτό που η Εκκλησία ονομάζει **άσκηση.**

Η άσκηση είναι ο δρόμος για να φτάσει στη θέωση που θα τον οδηγήσει στη βασιλεία. Με το « ασκητικό κατόρθωμα »[11] θα μπορέσει ο άνθρωπος να υπερβεί κάθε βιολογικό περιορισμό , ώστε να είναι απόλυτα ελεύθερος στις πράξεις του.

Η Εκκλησία για να βοηθήσει τον άνθρωπο να φτάσει στη δωρεά αγάπης καθιέρωσε διάφορες μορφές άσκησης . Από αυτές οι κυριότερες είναι η **προσευχή** , η **νηστεία** , και η **αγρυπνία**.

Με την προσευχή ο άγιος δεν ζητεί να αλλάξει τον Θεό , αλλά ζητεί να αλλάξει τον εαυτό του , ώστε να μπορεί να ακούει τη φωνή του Θεού που τον καλεί σε αγάπη. Βιώνεται η άπειρη αγάπη του Θεού για όλα τα πλάσματά Του και έτσι η καρδιά του αγίου καίγεται να συμπεριλάβει τα πάντα.

Με τη νηστεία ο άγιος μαθαίνει να βιώνει ως πρώτιστη πείνα και δίψα την αγάπη για το Θεό. Περιορίζει τις ανάγκες του στο ελάχιστο για να προσφέρει στο συνάνθρωπο το μέγιστο. Βάζει όρια στον εαυτό του , ώστε να αφήνει το περιθώριο για να ζήσει και ο άλλος. Και επειδή ο άνθρωπος είναι ψυχοσωματικός και η νηστεία είναι ψυχοσωματική , δηλαδή ο νηστεύων όπως αποφεύγει την τροφή έτσι αποφεύγει την ιδιοτέλεια ,τη βία ,την εκμετάλλευση και το κακό. Συνεπώς εκείνος που περιορίζει τη νηστεία μόνο στην έλλειψη τροφής είναι υποκριτής . Από τη άλλη πλευρά όμως δε μπορεί να ανέλθει πνευματικά χωρίς σωματική νηστεία . Αν δεν έχει τη δύναμη να αρνηθεί ένα φαγητό θα έχει τη δύναμη να αρνηθεί το συμφέρον και τον εγωισμό;

Με την αγρυπνία ο άγιος μαθαίνει να είναι συνεχώς άγρυπνος ,για να έχει συνεχώς στη μνήμη του τον Θεό και το συνάνθρωπο, να μη παρασύρεται στη λήθη του υπαρξιακού του προορισμού. Ο άγιος έχει τη συνείδησή του άγρυπνη ,για να βλέπει τα πάντα ως δημιουργήματα του Θεού. Να βλέπει τον κόσμο όπως τον θέλησε ο Θεός και όχι όπως τον κατάντησε η ανθρώπινη βουλιμία.

---

[11] Κ. Αγόρας , Στ. Γιαγκάζογλου, π. Ν. Λουδοβίκος και Στ. Φωτίου ,όπ. παρ. , σελ .235

Αυτή τη μεταμόρφωση μπορεί να την πετύχει ο καθένας , άλλωστε στους ναούς οι εικόνες και οι τοιχογραφίες των αγίων δεν τους παρουσιάζουν μεγαλύτερους από τους ανθρώπους , για να υπενθυμίζουν ότι υπήρξαν σαν όλους τους ανθρώπους, συνεπώς όλοι μπορούν να γίνουν άγιοι εφόσον το θελήσουν.

Έτσι η Ορθοδοξία προβάλλει ένα συγκεκριμένο τύπο ανθρώπου ,που προσλαμβάνει και βιώνει τη ζωή ευχαριστιακά . Τον τύπο αυτόν τον αντιλαμβάνεται « κατ΄εικόνα » του τριαδικού και προσωπικού Θεού .Πρόκειται δηλαδή για ένα πρόσωπο ελεύθερο από το ένστικτο ,που το χαρακτηρίζει μια αδιάλειπτη αναστοχαστική διατύπωση της σχέσης του με αυτά που το περιβάλουν.

III. Η Εκκλησία σήμερα ως κοινωνία αγάπης .

Σκέψεις για την Εκκλησία σήμερα .

Στην εποχή μας βέβαια πολλά στοιχεία που χαρακτηρίζουν την εσχατολογική ταυτότητα της Εκκλησίας , αλλά και της αγιότητας του ανθρώπου έχουν χαθεί ή αλλοιωθεί . Όλοι έχουμε γευθεί την αποκλίνουσα στροφή που έλαβε η νεοελληνική εκκλησιαστική συνείδηση κάτω από την επίδραση των θρησκευτικών αδελφοτήτων και οργανώσεων που τόνισαν την ιεραποστολή και το κήρυγμα.

Πράγματι, θλίβεται κανείς περισσότερο όταν διαπιστώνει ότι οι νεωτερισμοί αυτοί έχουν πλέον εμπεδωθεί. Η ορθόδοξη Παράδοση έχει δεχτεί ,αλλά και αποδεχθεί πολλά σημεία της κοσμικής εξουσίας . Λειτουργεί διοικητικά σαν να πρόκειται για κάποιο πολιτικό φορέα .

Η ανάδειξη Μητροπολιτών , αλλά και οι αποφάσεις των συνόδων γίνονται με αδιαφανείς διαδικασίες που κρύβουν πολύ παρασκήνιο . Η Εκκλησία της Ελλάδος ειδικά έχει συνδέσει την παρουσία της στην Ιστορία με πολιτεύματα π.χ. δικτατορικά (χούντα του Παπαδόπουλου) , λαμβάνει ενεργό μέρος στις πολιτικές εξελίξεις εκλέγοντας δικούς της ανθρώπους στη Βουλή εκφράζοντας μάλιστα και την πολιτική της προτίμηση με δηλώσεις του Αρχιεπισκόπου Χριστοδούλου (η δεξιά του Κυρίου ,κ.ά.) . Χειρίζεται τις δωρεές της με κοσμικές μεθόδους (μετοχές Εθνικής Τράπεζας) και αναλώνεται γενικώς παίρνοντας θέση για κάθε τι που συμβαίνει στην Ελλάδα και αλλού , μιλώντας από άμβωνος μετά χειροκροτημάτων μάλιστα , άλλοτε για το Κυπριακό και άλλοτε σηκώνοντας το λάβαρο της Επανάστασης ; στο

Σύνταγμα σαν να επρόκειτο για κάποιο πολιτικό σχήμα .

Η Εκκλησία έχει χάσει τη δημοκρατικότητα μέσα στους κόλπους της και ο κάθε επίσκοπος λειτουργεί καθαρά ως διοικητικός φορέας . Το λαϊκό στοιχείο το έχει αδρανήσει και όπου υπάρχει αυτό εκλέγεται μόνο με τη σύμφωνη γνώμη του Επισκόπου.. Ο επίσκοπος έχει γίνει διαχειριστής της οικονομικής περιουσίας της Εκκλησίας του και όχι εμπνευστής του πνευματικού και ποιμαντικού έργου της. Συχνά γινόμαστε μάρτυρες αμφισβήτησης του έργου πολλών Μητροπολιτών . Η διαφθορά η οποία έχει εισέλθει σε πολλούς χώρους της κοινωνικής ζωής εισέρχεται και στην Εκκλησία.

Αυτά δε σημαίνουν βέβαια ότι η Εκκλησία θα πρέπει να είναι μια κλειστή ομάδα « καθαρών » εγκλωβισμένη στον εαυτό της . Κλεισμένη στον φανταστικό κόσμο των ιδεών μακριά από τον κόσμο , γιατί τότε προδίδει την ιστορική αποστολή της και μένει έξω από τα προβλήματα τους αγώνες και τις αγωνίες των ανθρώπων.

Η Εκκλησία πρέπει να επαναπροσδιοριστεί να γίνει ο φάρος που θα οδηγήσει τον άνθρωπο προς την κοινωνία των Εσχάτων . Δεν πρέπει να ταυτίζεται με τον κόσμο, να συμπορεύεται με αυτόν και να χάνει την υπαρξιακή της στοχοθεσία. Οφείλει να πολιτεύεται στον κόσμο πιστή στις δικές της αρχές , να ασκεί κριτική στον κόσμο , να καυτηριάζει οτιδήποτε ψευδές από όπου κι να προέρχεται (πρόσφατα γίναμε μάρτυρες του γεγονότος περί του σκηνώματος του Μοναχού Βησσαρίωνα) και να αντιμάχεται την αποξένωση που έφερε η ανθρώπινη πτώση.

Κάθε τοπική Εκκλησία , για να έχει εκκλησιολογική πληρότητα ,δεν αρκείται μόνο στην υπό τον επίσκοπο ευχαριστιακή σύναξη ,αλλά οφείλει να είναι σε πλήρη κοινωνία με τις υπόλοιπες τοπικές Εκκλησίες ανά τον κόσμο , πόσο μάλλον με την Μητέρα Εκκλησία το Οικουμενικό Πατριαρχείο , κάτι που τελευταία το βλέπουμε να μη συμβαίνει στις σχέσεις των δυο Εκκλησιών (Ελλάδος και Οικουμενικού Πατριαρχείου).

Η υποτίμηση της ευχαριστιακής θεώρησης και η ομολογιακή νοοτροπία της θεολογίας προκάλεσαν μια τέτοια κατάσταση στην Εκκλησιολογία, ώστε δεν είναι πλέον ευδιάκριτη η ταυτότητα, ο τόπος και ο τρόπος όπου σημαίνεται η ζωή της Εκκλησίας. Ζούμε δε μια περίοδο θεολογικών συγχύσεων και η ουσιαστική ποιμαντική ευθύνη της Εκκλησίας ως κοινωνίας Εσχάτων είναι να βοηθήσει τον άνθρωπο να εξέλθει από τούτη την σύγχυση.

Σκέψεις για την Θεία Λειτουργία .

Η κηρυγματική ευσέβεια από πολλούς ιεροκήρυκες σε βάρος της ευχαριστιακής πράξης και εμπειρίας έχει προκαλέσει μια βασική αλλοτρίωση στην ορθόδοξη ιδιοσυγκρασία. Γιατί το κήρυγμα να γίνεται κατά τη διάρκεια της Θείας Ευχαριστίας ; Ο εκκλησιασμός συνδέεται αποκλειστικά με το κήρυγμα;

Αρκετοί «εγγράμματοι» κληρικοί απαγγέλουν τα ευαγγελικά αναγνώσματα κατά τη διάρκεια της θείας Λειτουργίας δίχως να τα μελωδούν, για να γίνονται κατανοητά στο λαό. Παρομοίως, σε άλλους τομείς ο ιεραποστολικός ζήλος εξάλειψε την αίσθηση του μυστηρίου της Εκκλησίας. Ο τρόπος όμως που οι άνθρωποι αντιλαμβάνονται την σχέση τους με την Εκκλησία, με τους αγίους, με τις εικόνες, είναι μία σχέση άμεσης και προσωπικής οικειότητας, μία σχέση οντολογική που δεν φιλτράρεται από το νου. Όταν πραγματοποιεί κανείς το τάμα και το αφιέρωμά του, όταν ανάβει λαμπάδα ίση με το ύψος του δεν πρέπει να μας ενδιαφέρει το τι σκέπτεται αλλά το ότι άφησε το σπίτι του, είναι στην Εκκλησία , σε σχέση με τους αγίους.

Γνωσιολογικά μπορεί να μην είναι εκεί , είναι όμως οντολογικά. Ένας από τους βασικότερους στόχους της Θείας Ευχαριστίας είναι η πραγμάτωση της οντολογικής σχέσης με το Θεό, με τους άλλους και με τον κόσμο ολόκληρο. Η Θεία Ευχαριστία δεν έχει, όπως το κήρυγμα, γνωσιολογικούς σκοπούς . Στην Εκκλησία ο απλός πιστός δεν προσέρχεται για να σκεφθεί, και έτσι, ενδεχομένως, δεν κατανοεί το κήρυγμα όσο απλά και να το παρουσιάζει κανείς. Τα πράγματα γίνονται πιο κατανοητά όταν με την αναφορά, λόγου χάρη, του ονόματος ενός αγίου το εκκλησίασμα κάνει το σημείο του Σταυρού. Τούτο σημαίνει ότι ο πιστός, αν και δεν συμμετέχει διανοητικά στην παρακολούθηση του κηρύγματος, εν τούτοις η προσωπική του σχέση με τον άγιο ενεργοποιείται άμεσα. Ο πιστός ήρθε για να τιμήσει μία προσωπική σχέση με την κοινωνία των αγίων, ενώ ο ιεροκήρυκας θέλει να του δημιουργήσει ιδέες περί πραγμάτων. Δεν αποδίδουμε, συνήθως, την προτεραιότητα που αρμόζει στη Θεία Ευχαριστία. Είναι λυπηρό το φαινόμενο που συμβαίνει κυρίως μέσα στις τάξεις του «μορφωμένου κλήρου μας», όταν πιστεύει ότι πρέπει να κηρύξει, γιατί ο κόσμος «ήλθε για ν' ακούσει το κήρυγμα».

Δίχως να γνωρίζουμε πού σημαίνεται η ταυτότητα της Εκκλησίας, διδάσκουμε τους άλλους τι πρέπει να κάνουν. Σύγχρονοι δυτικοί θεολόγοι , θεωρούν ότι δεν πρέπει να λέγει κανείς ότι πηγαίνει στην Εκκλησία αλλά στο ναό. Κανένας,

όμως, ορθόδοξος δεν λέγει ότι πάει στο ναό, αλλά ότι πάει στην Εκκλησία. Τούτο δεν είναι καθόλου τυχαίο, διότι ακριβώς για τη λαϊκή ευσέβεια κατ' αυτόν τον τρόπο σημαίνεται η ταυτότητα της Εκκλησίας. .

Βεβαίως, η Ορθοδοξία μπορεί να κρίνει και να διδάξει τον κόσμο, όταν πρώτα ξεκαθαρίσουμε την αντίληψη που έχουμε γι' αυτήν από τα ξένα φτιασίδια που καλύπτουν την αλήθεια και την ιδιοπροσωπία της.

Σκέψεις για τον άνθρωπο .

Νοσηρές καταστάσεις εμφανίζονται στις μέρες μας ύστερα από την καταλυτική επίδραση της δυτικής εμπειρίας του ιεραποστολικού ζήλου που εισήχθη στην Ελλάδα διαμέσου των χριστιανικών οργανώσεων προκαλώντας πλήρη σύγχυση στην Εκκλησιολογία . Η Ορθόδοξη συνείδηση παρουσιάζεται σήμερα να είναι συγκεχυμένη όσο ποτέ άλλοτε. Στις μέρες μας ιδιαίτερα εμφανές είναι το πρόβλημα της διείσδυσης του μοναχισμού ως θεσμού και νοοτροπίας στην Εκκλησία μέσα στον κόσμο. .

Ο Μοναχισμός που ξεκίνησε ως αναχώρηση από τον κόσμο, τώρα είναι μέσα στον κόσμο. Αναπτύσσεται η τάση όχι, απλώς, να κυκλοφορούν οι μοναχοί στον κόσμο, αλλά να μεταφέρουν μέσα στη ζωή των ανθρώπων και των οικογενειών πολλές φορές τα κριτήρια και τις ασκητικές μεθόδους, τα οράματα και τους στόχους της ασκητικής ζωής που διεξάγεται στο μοναστηριακό βίο. Έτσι παρατηρείται, αφενός, το φαινόμενο ν' αγωνίζονται κάποιοι λαϊκοί να γίνουν μοναχοί και, αφετέρου, εκείνοι που δίνουν την υπόσχεση της υπακοής και παραμονής τους δια βίου στο μοναστήρι την επομένη ξεκινούν και παίρνουν τους δρόμους, για να κάνουν μοναχούς τους χριστιανούς μέσα στον κόσμο.
Άλλοτε ο μοναχός έφευγε από τον κόσμο συναισθανόμενος την μεγάλη ανάγκη που είχε να σωθεί. Τώρα γίνεται κανείς μοναχός για να σώσει τους άλλους.. Έτσι, σήμερα υφίσταται μία ολόκληρη δέσμη πρακτικών προβλημάτων για ανθρώπους που δεν ξέρουν τι να κάνουν σε δεδομένες στιγμές και καταστάσεις της ζωής τους που άλλοτε δεν υπήρχαν.

Η νηστεία είναι ιδιαίτερα επίκαιρη στην εποχή μας , όπου η υπερκατανάλωση μαθαίνει τους ανθρώπους στην επιθυμία ικανοποίησης κάθε πραγματικής ή πλασματικής ανάγκης, αδιαφορώντας για τους άλλους . Μαθαίνει τον

άνθρωπο να έχει αγαπητική σχέση με τον συνάνθρωπο και τη φύση . Με τη νηστεία αφήνουμε χώρο στον πλησίον και περιοριζόμενοι στο αναγκαίο απαλλασσόμαστε από την εκμεταλλευτική χρηστική στάση απέναντι στη φύση

Ο καλπάζων ατομικισμός , η καταξίωση του εαυτού μας ερήμην των άλλων η απουσία κοινωνίας είναι οι λάθος στόχοι ,οι οποίοι οδηγούν τον άνθρωπο έξω από το « κατ΄εικόνα » Θεού..

Σύνοψη

Στην εργασία μας αυτή προσπαθήσαμε να περιγράψουμε τους δυο άξονες που χαρακτηρίζουν την θεολογία της ορθόδοξης Παράδοσης . Ο ένας άξονας ήταν να εκθέσουμε τα βασικά στοιχεία που συνθέτουν το πολίτευμα της Εκκλησίας μέσα στην Ιστορία ως φανέρωση των Εσχάτων και ο δεύτερος να περιγράψουμε πως μπορεί να επιτευχθεί ο υπαρξιακός στόχος (θέωση) κάθε ανθρώπου .

Μέσα από τη σύγχρονη εκκλησιολογική έρευνα προκύπτει ότι η ορθόδοξη Παράδοση προσεγγίζει το γεγονός της Εκκλησίας μέσα στην Ιστορία ως φανέρωση των Εσχάτων σε αντίθεση από τη δυτική Εκκλησιολογία η οποία βλέπει την Εκκλησία ως μια τέλεια οργανωμένη ιστορική κοινότητα ,ορατή και οριοθετημένη γεωγραφικά . Για την Ορθόδοξη θεολογία, το κύριο χαρακτηριστικό που εκφράζει την ταυτότητα της Εκκλησίας δεν είναι ούτε η ιεραποστολή, ούτε βεβαίως, οι διάφορες ομολογίες πίστεως. Στη Θεία Ευχαριστία δεν χρησιμοποιούμε καμία μεμονωμένη ομολογία ή κάποιο απόσπασμα από ακαδημαϊκό εγχειρίδιο. Όλα αυτά υπάρχουν, βεβαίως, αλλά στο περιθώριο της ζωής της Εκκλησίας. Στο επίκεντρό της είναι η Ευχαριστιακή λατρεία

Στην ορθόδοξη Παράδοση η Εκκλησία δεν είναι ιστορικό επιφαινόμενο αλλά αγαπητική κοινωνία των Προσώπων της Αγίας Τριάδος . Τα Μυστήρια είναι η ζωτική απαρχή της με το Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας να θεωρείται το κατεξοχήν Μυστήριο , το οποίο εξεικονίζει την ανακεφαλαίωση των πάντων στην εσχατολογική της προοπτική . Συνέπεια αυτής της ευχαριστιακής ,εσχατολογικής ταυτότητας της Εκκλησίας , η οποία στη συνέχεια προσλαμβάνει ιστορική σάρκα και υπόσταση , είναι η δομή και η διάρθρωσή της , το πολίτευμα και το ήθος της .

Η ζωή του Θεού είναι κοινωνία αγάπης τριών προσώπων ,όπου ελεύθερα το ένα δωρίζει τη ζωή του στο άλλο. Ο άνθρωπος καλείται να μιμηθεί αυτή την κοινωνία . Να αυτοπροσφέρεται , να κατευθύνει την αγάπη του προς τους άλλους. Η

αγάπη να αποτελέσει το οντολογικό θεμέλιο επάνω στο οποίο θα στηρίξει την ύπαρξή του. Να γίνει πρόσωπο σε κοινωνία. Ο μόνος που του προσφέρει τη δυνατότητα να βιώσει μέσα στην Εκκλησία αυτό τον τρόπο ζωής είναι ο Χριστός .

Ο άνθρωπος που θα μπορέσει να βιώσει αυτό τον τρόπο καλείται άγιος , του οποίου το γνώρισμα είναι η αυτοθυσία και η αυθυπέρβαση.

Αντί Επιλόγου

Παραθέτουμε το ακόλουθο κείμενο του Αρχιεπισκόπου Αλβανίας Αναστασίου (με το οποίο συμφωνούμε απόλυτα) , με την ελπίδα ότι Εκκλησία και άνθρωπος θα επαναπροσδιοριστούν στην Ιστορία με οδηγό την ευχαριστιακή εσχατολογική τους εμπειρία .

« Η αληθινή χριστιανική Εκκλησία δε νοείται σαν μια νέα ,κλειστή στον εαυτό της κοινότητα , αλλά ως συμβόλαιο , ως σημείο της ποθητής παγκοσμίου ενότητος. Η Εκκλησία ενεργεί ως « μυστήριον » , ως ζωτικός πυρήνας της βασιλείας του Θεού η οποία εκτείνεται πέραν των αισθητών ορίων των εκκλησιαστικών κοινοτήτων. Καθετί που κατέχει ,καθετί που πράττει ,ανήκει στον κόσμο ολόκληρο , γίνεται – πρέπει να γίνεται – προς χάριν ολόκληρης της οικουμένης.

Πρόκειται ακόμη για ενότητα που δεν στηρίζεται στην ισοπέδωση και δεν οδηγεί στην δημιουργία μάζας , σε σύμφυρμα . Είναι η ενότητα ενός οργανισμού και όχι ενός βράχου. Ο πιστός αποτελεί ζωντανό κύτταρο του σώματος της Εκκλησίας. Κάθε πρόσωπο και κάθε σύνολο προσώπων καλείται να πραγματοποιήσει τον ιδιαίτερο εαυτό του , να αναπτύξει τις υπάρχουσες μέσα του δυνάμεις σε αρμονία με το όλον , εν αγάπη η οποία αποτελεί το βασικό χαρακτηριστικό της «θείας εικόνος » Η καθολικότητα της Εκκλησίας δεν σημαίνει αποκλειστικότητα αλλά περιεκτικότητα» (*Παγκοσμιότητα και Ορθοδοξία* , εκδ. « Ακρίτας » , Αθήνα 2000 , σς. 40 – 41) .[12]

[12] Χ. Τερέζης , όπ.παρ. , σελ. 111

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1.Αγόρας , Κ. Γιαγκάζογλου, Στ. π.Λουδοβίκος , Ν. και Φωτίου , Στ. *Δόγμα , Πνευματικότητα και ήθος της Ορθοδοξίας ,* (Πάτρα : Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο , 2002)

2. Ζηζιούλα **,** Ι .,« Μαθήματα Χριστιανικής Δογματικής . ΣΤ. ΘΕΜΑΤΑ ΕΚΚΛΗΣΙΟΛΟΓΙΑΣ . β. Η εσχατολογική ταυτότητα της Εκκλησίας » ,διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο : http://www.oodegr.com/oode/dogmat1/ST2a.htm , (26 -1-2007)

3. π. Μεταλληνού , Γ. ,« Η Ορθοδοξία ως Θεραπεία»,διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: http://www.oodegr.com/oode/psyxotherap/therapeia1.htm (1 - 2 – 2007)